

POZDRAV OD FÜHRERA

Ked' vojna prehltné nevinných

vydavateľstvo
BESTSELLER

MARTIN
DAŇO

POZDRAV OD FÜHRERA

Martin Daňo

Pozdrav od Führera

Copyright © by Martin Daňo

Cover design © by Zuzana Konečná

Illustration © Shutterstock

Slovak edition © by vydavateľstvo BESTSELLER

MARTIN DAŇO
POZDRAV OD FÜHRERA

POZDRAV OD FÜHRERA

ISBN: 978-80-8252-110-1

*Tento príbeh je napísaný a prerozprávaný tak,
ako ho zaznamenal dvanásťročný Samko.
Tak, ako ho skutočne zažil.*

POZDRAV OD FÜHRERA

*Odkiaľ zoberieme tolko veľrýb, aby si
každý uvedomil dôsledky svojich činov?*

POZDRAV OD FÜHRERA

MARTIN DAŇO

Prvá časť
Lapení v pavúčej sieti

POZDRAV OD FÜHRERA

Slávnostný pochod

Na konci vyučovania mi pani učiteľka Hanka pošepla, aby som domov nechodil cez námestie. Jej radu som, samozrejme, poslúchol, lebo pani učiteľka má vždy pravdu, a preto som na námestie nakukol len z diaľky, bezpečne ukrytý za budovou železničnej stanice, lebo o pozeraní pani učiteľka Hanka nič nepovedala.

Na námestí hrala hudba a v stánkoch popri korze predávali všelijaké lákavé dobroty, ale nikto a nič by ma nedonútili ísť si tam niečo kúpiť, pretože námestie bolo plné gardistov v čiernych košeliach, čiernych kravatách, čiernych blúzach a vysokých lesklých čižmách, tiež, samozrejme, čiernych. Pred týmto ma varovala pani učiteľka Hanka. Aj ocko mi vravieval, aby som sa takto oblečeným ľuďom zďaleka vyhýbal.

Čierne košele, tak gardistov volal ocko, stáli pred malou tribúnou v rozjarenej nálade. Niektorí držali v ruke pivo, niektorí klobásu či langoš, a všetci sa snažili prekričať hlasnú hudbu znejúcu z ampliónov. Slová v piesni, ktorú hulákali, som nerozumel, lebo v nej bolo veľa neslušných slov.

Keď Čierne košele prestali spievať, vystúpil spomedzi nich jeden. Hneď som vedel, že je to ich šéf, pretože ako jediný mal zlaté náplečníky a aj odznak pripnutý na kravate, a ten ich šéf vyšiel po schodoch na tú malú tribúnu, dôležito poklopal po mikrofóne, vztýčil pravicu a čosi zakričal. Avšak staručký mikrofón s ním odmietol spolupracovať, iba veľmi hlasno zapískal, a ten veliteľ Čiernych košiel odskočil, akoby ho niečím pichli, ale ruku mal stále vztýčenú,

lebo presne tak ho naučili zdravieť. Škoda len, že ho nenaučili správne rozprávať do mikrofónu, veď doň sa nemá silno kričať, a asi to nevedeli ani jeho podriadení pod tribúnou, pretože výkon svojho veliteľa ocenili búrlivým potleskom, a niektorí dokonca zopakovali jeho odskok vzad so vztýčenou pravou rukou. Začala sa poriadna mela, vo vzduchu lietala pivová pena, tanieriky s nedojedenou horčicou, a neskôr aj prázdne poháre.

Keď sa minula munícia, Čierne košele sa opäť poslušne zoradili a ich veliteľ s modrou páskou na rukáve opäť pristúpil k mikrofónu, ale nepoučil sa a znova do mikrofónu kričal, preto mu opäť vôbec nebolo rozumieť, čo hovorí. Začiatok aj koniec každej jeho vety sprevádzalo pískanie, ktoré trhalo ušné bubienky a veliteľ stále viac zvyšoval hlas, až napokon ostal po pár vetách úplne zachrípnutý a v tvári celý červený, a po čele mu stekal pot. A staručký mikrofón pískal silnejšie a silnejšie a stíchol zakaždým, keď aj veliteľ, pretože mikrofóny sú už raz také, a vtedy sa zakaždým ozval aplauz spod tribúny a nadšené výkriky: „Heil, Hitler!“

Neviem, čomu sa tí ľudia tešili, veď ich veliteľ mal viditeľné problémy a mne sa zdalo, že sa skôr dusí než raduje, pretože kašlal ako strýko Juraj, a ten má astmu, takže rozoznám, keď sa niekto dusí a keď sa niekto raduje.

Čierne košele to asi rozoznať nevedeli, pretože neustále heilovali a kričali aj iné slová na slávu Hitlerovi, a ten nešťastník na tribúne neustále zrážal podpätky k sebe a vystieral pravicu ako nejaký Gašparko zo škatuľky, a ja som fakt nevedel, či to má byť súčasť osláv, alebo má naozajstné kľče. Pani učiteľka Hanka by to určite vedela, keby tu bola so mnou.

Čierne košele tá hra na zdvíhanie pravice a vykrikovanie pozdravov Hitlerovi neprestávala baviť, ale ich pivové poháre už boli hod-

nú chvíľu prázdne, a túžobné pohľady gardistov stále častejšie smerovali od ich veliteľa smerom ku stánkom s grilovanými klobásami, a preto začali znova zborovo hulákať, a rečník na tribúne musel svoje snaženie a pokus o prejav vzdať.

Ale prv, než mohli gardisti zaútočiť na pivový stánok, museli sa predviesť vo svojej najoblúbenejšej činnosti.

Veliteľ na tribúne konečne chytil dych, dotiahol si kravatu a nasadil vojenskú čiapku. Opatrne veľkým oblúkom obišiel pískajúci mikrofón a zišiel dole z tribúny. Ostatné Čierne košele si pozapínali blúzy, poutierali si ruky do nohavíc a potom sa zoradili do štvorra-
du. Ich vodca, ten neúspešný rečník z tribúny, sa postavil pred nich, celkom dopredu, a za zvuku vojenského pochodu sa celý čierny zástup pohol.

Bolo celkom zábavné sledovať ten ich pochod, pretože ešte ráno cez námestie hnali stádo kráv a býkov, dovezených priamo z Ríše vo vagónoch na to určených, a všetok ten dobytok si po takej dlhej ceste konečne mohol uľaviť rovno na našom malom námestí...

Jedine chrabré veliteľ neuhýbal pred nakladenými kravskými lajnami, neodťahoval nohy a išiel priamo, ale zástup za ním rýchlo zmenil tvar. Z úhľadného štvorstenu sa zmenil na čosi veľmi komplikované a nohy zúfalých gardistov hľadali kúsok čistej dlažby, ktorej však zostávalo stále menej a menej. Márna bola ich snaha udržať si lesklé čierne čizmy čisté, pretože chtiac-nechtiac museli všetci nasledovať svojho veliteľa, ktorý im šiel naozaj príkladom. Hrdo sa niesol, nepozeral pod nohy, dupal po tých kravských lajnách, aby celému svetu ukázal, že ho nič nedokáže zastaviť, a mrzko zazeral na ľudí po obidvoch stranách ulice, ktorí uskakovali pred nechcenými smradľavými pozdravmi v podobe kvapiek prskajúcich spod už nie nablýskaných čiziem. Možno by si veliteľ gardistov dupol od

radosti ešte silnejšie, keby vedel, že tie býky a kravy boli dovezené z Nemecka, dupol by si určite radostnejšie, keby vedel, že šliape po nemeckom truse. Naschvál nepíšem po hovnách, pretože pani učiteľka Hanka mi povedala, že to slovo je neslušné a že mám radšej používať slovo trus alebo exkrementy.

Možno ten veliteľ vedel, veď bol predsa riadne vyškolený dôstojník Hlinkovej gardy, že trus nemeckej kravy je nadradený trusu slovenskej kravy, možno vedel, že na piedestáli všetkých trusov je ten od nemeckých kráv celkom na samom vrchole, a ďaleko-ďaleko nad ostatnými exkrementami, a tým sa líši nemecké hovno - ospravedlňujem sa pani učiteľke Hanke, ak toto bude čítať - od hovna slovenského. Takže pre každého veliteľa je veľká česť, ba priam pôžitok, do takého, ešte raz sa ospravedlňujem, hovna stúpiť.

Piedestál je miesto, nad ktorým už nič nie je, odkiaľ sa už vyššie ísť nedá, dnes sme sa toto slovko naučili v škole. Pani učiteľka Hanka nám vie vysvetliť aj takéto ťažké slová.

Nesúrodý zástup Čiernych košiel - niektorí zúfanci totiž ešte stále nešli priamo, ale bojovali za čisté čižmy - prešiel cez celé námestie, na jeho konci sa zastavil a na príkaz svojho udatného, dobre vyškoleného a veci znalého veliteľa, sa otočil a na prekvapenie všetkých sa vydal na cestu späť k tribúne. To sa už museli vzdať aj tí najopatrnější, ako-tak čistí gardisti, museli zosúladiť krok, aby udržali smer aj tempo, a nadšený veliteľ nadšene velil, ľavá-dva, ľavá-dva, ľavá-dva... Spod čiernych čižiem sa ozývalo hlasné rytmické čľupkanie, hnedé kašovité kvapky prskali na výklady a fasády budov, na okná, a stekali aj po tvárach nadšených gardistov, ktorí práve takto prežívali svoju prvú bojovú skúsenosť. Veliteľ bol na svoje družstvo viditeľne hrdý.

Mne sa medzi mnohými zamazanými tvármi, veď viete od čoho, podarilo vypátrať nášho učiteľa telocviku. To on nám rozprával

o tých nemeckých kravách, ktoré vraj prišli ukázať tým našim slovenským, ako a čo majú robiť, aby dávali viac mlieka, a aj o býkoch, lebo ony majú tú správnu krv.

Telocvikár pochodoval v poslednom rade s jedným okom zalepeným, veď viete čím, a neusmieval sa naširoko, ako to mal vo zvyku, práve naopak, ústa mal pevne stisnuté v kŕči, akoby sa bál čo i len nadýchnuť.

„Príďte sa pozrieť, bude sa vám to určite páčiť,“ vyzýval ráno telocvikár deti v škole, „príďte sa pozrieť na námestie, lebo tam budem pochodovať v prvom rade.“

V skutočnosti pochodoval v tom poslednom a schytával salvy, veď viete čoho, odskakujúce spod čižiem najhorlivejších gardistov pochodujúcich pred ním. Ale možno ma jeho výraz v tvári pomýlil, ktovie, možno ma jeho zhrozená grimasa len miatla, možno sa mu to pochodovanie celkom páčilo. Svoju košeľu už mal telocvikár viac hnedú než čiernu a ruky si neustále utieral do nohavíc. Aj on patrila k ockovým pacientom, ktorí k nemu prichádzali po západe slnka pravidelne každý týždeň, a ocko mu liečil zuby, ktoré mu neprestávali rásť, najmä tie vpredú hore, a telocvikár ich už mal veľké ako zajac, preto si ich musel dávať neustále obrusovať. Viem to, lebo so Sárrou, s mojou sesternicou a s mojou úplne najviac najlepšou kamarátkou, sme si nemohli nechať ujst' príležitosť, a telocvikára sme sledovali a počúvali, ako pri každom jednom vyšetrení ochká a jajká, lebo neznáša pohľad na krv, a pri každej injekcii ktorú dostal, odpadol.

Keď sa slávnostný sprievod prebrodil, veď viete čím, až k tribúne, veliteľ ich nechal pochodovať na mieste a svižne vybehol po schodoch hore, aby aj toto miesto poctil tým najlepším zo všetkých hovieň... Nemôžem si pomôcť, pani učiteľka, ale to slovo mi tam pasuje

viac, lebo slovo trus nesmrdí, ale slovo hovno áno, tak ten veliteľ, potom, čo vyšiel na tribúnu, si utrel tvár, či skôr rozmazal to hnedé, čo na nej mal a skríkol, aby všetci poslali hlasný pozdrav Führerovi až do Berlína a ešte dodal: „Heil, Hitler!“

Gardisti zborovo odpovedali, síce nie tak nadšene, ako to urobili pred slávnostným pochodom, ale zato s úľavou, a diváci zostali prekvapení, ako vhodne zapadlo zvolanie *heil, Hitler* do čľapotu vychádzajúceho spod stále pochodujúcich čižiem. A zrejme sa to páčilo aj veliteľovi, lebo od radosti vykrikoval a za odmenu nechal svoje mužstvo ešte niekoľko minút pochodovať na mieste a vykrikovať pozdravy Hitlerovi do Berlína. Až potom oficiálna časť osláv skončila.

Z námestia sa začal šíriť neznesiteľný smrad, a preto som zväžil, že je najvyšší čas ísť domov, pretože som sľúbil pani učiteľke Hanke, že sa nebudem nikde dlho zdržiavať.

Zápach ma prenasledoval po celú cestu domov, párkrát som sa aj zastavil a skontroloval si odspodu topánky, či tam nie je niečo prilepené, ale potom som usúdil, že ten zápach len tak ľahko nezmizne, pretože na námestí neprestávali vykrikovať pozdravy vodcovi do Berlína, a smrad silnel a silnel, a bol stále neznesiteľnejší.

Presne opačným smerom, ako som kráčal ja, prelietavali krdle vrán a krkavcov, lákané prísľubom nečakanej hostiny a možno aj zvedavosťou, čo asi tak jedávajú nemecké kravy, a ako to chutí po prejdení tráviacim traktom všetkých siedmych žalúdkov. Ale možno tých žalúdkov majú nemecké kravy viac. Je to dosť pravdepodobné, pri nemeckých kravách jeden nikdy nevie. Spýtam sa telocvikára.

Vtáci nedočkavo krúžili nad námestím, akoby tam tej čiernej už aj bez nich nebolo dosť, a ktovie, či napokon nezostali sklamaní z toho, čo im tam po gardistoch zostalo.

O mojej rodine

Ocko ma čakal na začiatku našej ulice a bol trochu nervózny, pretože som meškal. Stisol ma a povedal, že dnes ma už von nepustí, ale nie preto, že by bol nahnevaný. Keď sa ocko hnevá, hneď mu to vidím na očiach. Pokojným hlasom mi vysvetlil, že mesto dnes pre nás nebude dosť bezpečné, a dodal, že ulice budú určite plné opilcov, a niekto by mi tam vraj mohol ublížiť, lebo sa určite udejú výtržnosti.

Spýtal som sa ocka, čo vlastne Čierne košele oslavujú.

Ocko mi odvetil že Hitler má dnes narodeniny, vraj tí blázni na námestí si myslia, že ich bude počuť až do Berlína, a ja na to, že skôr ich bude cítiť, než počuť, a to ocka celkom dostalo, pretože sa rozosmial, a smial sa celú cestu až k nášmu domu. Môj ocko sa smeje ako medveď a má veľmi nákazlivý smiech, pri ktorom sa celý trasie.

Ja som ockovi rozprával, čo som na námestí videl, dokonca som sa pokúsil napodobniť pochod gardistov, aj keď bez toho člapkavého zvuku pod nohami to nebolo ono, ale ocko sa neprestal ani na chvíľu smiať. Zdvihol ma svojimi obrovskými rukami, posadil na plecia, pochodoval so mnou a potom sme sa triasli už obidvaja, pretože ocko vie svojím smiechom nakaziť každého, vrátane mňa.

Náš dom stál vo veľkej záhrade plnej jabloní a hrušiek, trochu bokom od ostatných domov v ulici. Bol trojposchodový a ešte nikto nám ho nepomaľoval neslušnými nápismi, žltými hviezdami či nadávkami, tak ako pomaľovali dom Šimona a Sáry. Šimon je môj bratranec a Sára sesternica, a na dome majú nápis *Practe sa do psej*

matere, vy židovské svine, a ešte tri veľké výkričníky, jednu kresbu zvierata s prasacím rypákom a ešte jednu kresbu, ktorej som celkom nerozumel. Sára mi vysvetlila, že tá kresba je neslušná, lebo vraj znázorňuje pohlavný úd. Predpokladám, že asi nemecký pohlavný úd, pretože všade okolo neho bolo nakreslených veľa hákových krížov, a tomu som už rozumel.

Na spodnom podlaží nášho domu mal ocko ordináciu. Ocko bol lekár, ale prednedávnom musel zatvoriť svoju ordináciu, z dverí zvesil ordinačné hodiny aj tabuľku so svojim menom, a už nenosí biely plášť. Mamine ocko povedal, že mu vzali spôsobilosť, ale ja som si nevšimol, že by na ňom niečo chýbalo, a ľudia k nemu aj tak neprestali chodiť, a možno teraz prichádzajú viac ako predtým, ale už len keď sa zotmie, po večeroch alebo aj v noci. Stáva sa, že niekedy ocko v noci vôbec nespí. Okrem telocvikára, ktorému lieči obrovské zajačie zuby, chodia k ockovi aj iní gardisti - možnože preto ešte nemáme dom pomalovaný škaredými nápismi a neslušnými kresbami pohlavných údov, tak ako Šimon a Sára.

Ocko mi odniesol školskú tašku až do izby.

Ešte predtým, než odišiel a zavrel dvere, povedal, nech nemeškám na večeru, a ja som mu slúbil, že meškať nebudem, a hneď nato som sa pustil do písania, pretože pani učiteľka ma stále povzbudzovala, aby som veľa písal, a uisťovala ma, Samko, v tejto hre si naozaj veľmi dobrý. Myslela hru na písanie. Keď som sa jej pýtal, o čom mám písať, ona mi odpovedala, že o čomkoľvek, vraj mám písať o všetkom zaujímavom, čo uvidím, ale aj o celkom obyčajných veciach.

Potom mi do ruky vtisla hrubý zošit, do ktorého práve zapisujem všetky tieto slová, aby som ho celý zapísal, a ja som sa rozhodol poslúchnuť ju, pretože som zistil, že pani učiteľka dáva samé dobré rady, a preto píšem aj teraz. Už sa teším, keď Hanke, tak sa volá moja

pani učiteľka, ukážem, čo všetko som už napísal. Pani učiteľka mi ešte povedala, že musíme popracovať na gramatike, ale aby som si s tým teraz nelámala hlavu, že čiarky, ktoré patria do textu, sa naučím písať neskôršie, že ona a každý, kto chce, môjmu písaniu porozumie, že aby som písal tak, ako to cítim. Aj túto jej radu som poslúchol a píšem tak, ako to cítim.

Škoda, že si nemôžem zobrať svoj zošit na večeru a písať popri jedení, pretože pri večeri sa niekedy dozviem zaujímavé veci, ale vždy sa snažím všetko si zapamätať, lebo aj v tejto hre som dosť dobrý. Myslím hru na pamätanie.

Z večere sa najviac teším na Sáru. Okrem toho, že Sára je moja sesternica, je aj moja spolužiačka, aj keď ona má už trinásť rokov a ja iba dvanásť, a je aj moja úplne celkom najviac najlepšia kamarátka. Sárin ocko sa volá Juraj a je o päť rokov mladší brat môjho ocka, ale vôbec sa mu nepodobá, pretože môj ocko je taký vysoký, že sa musí zohnúť, keď vchádza do dverí, aby sa nebuchol o zárubňu a strýko Juraj je, naopak, veľmi malý a nie je vyšší od ocka ani keď sa postaví na špičky a zdvihne ruky. Vlastne môže zdvihnúť len jednu ruku, pretože tú druhú má celkom zakrpatenú, a visí mu popri tele ako malé háča s dvomi hlavami.

Strýko Juraj sa narodil vo chvíli, keď jeho mama zomrela, a on akoby sa nevedel rozhodnúť, či ju má v tej chvíli nasledovať, alebo má ostať na tomto svete. Rozhodol sa zostať a ja som rád, pretože bez strýka Juraja by nebola na svete ani Sára, moja úplne najviac najlepšia kamarátka.

Strýko Juraj sa rozhodol zostať nažive, teda aspoň jeho jedna polovica. Môj strýko nemá žiadne vlasy, chodí smiešne prehnutý, pretože jedno plece má vyššie ako druhé, a popritom kríva, pretože jednu nohu má viditeľne kratšiu, než tú druhú, a preto sa pri chôdzi

musí podopierať palicou. Nosí jednu topánku väčšiu a jednu detskú, a keď sa s niekým rozpráva, smiešne nakláňa hlavu do strany, pretože počuje len na jedno ucho. V tvári to nie je o nič lepšie, pretože strýko Juraj má len polovicu tváre, tú druhú má ako vyschnutú slivku, bez ucha a s nevidiacim okom, ktoré akoby sa prepadlo do studne, tak hlboko je vsadené dovnútra hlavy. To strýkove neživé oko je sivé, ale vie meniť farby podľa strýkovej nálady, aj keď v ňom nie je žiadne bielko a žiadna zrenička, a strýko tým okom nemôže ani žmurkať, pretože nemá ani dolné, ani horné viečko. Takisto ústa má strýko Juraj napoly živé a napoly mŕtve, jeden kútik mu steká dole po brade, akoby chcel ujsť preč, čo najďalej z tej znetvorenej tváre, a strýko rozpráva len polovicou úst, pretože tú druhú časť nedokáže otvoriť, a preto mu málokto rozumie, ale ja áno, pretože strýka Juraja sa oplatí počúvať.

Ocko mi povedal, že strýko sa narodil ochrnutý a s obrnou. Navyše má aj astmu, a keď sa rozkašle, oprská všetkých okolo seba, lebo ako som už písal, nevie si kontrolovať ústa, a tým pádom ani sliny. Ocko mi vysvetlil, že ochrnutý je ten, kto sa nedokáže sám hýbať ani chodiť a potrebuje niečiu pomoc, a že obrna je taká zákerná choroba, ktorá to ochrnutie spôsobuje. Ocko je doktor, a preto pozná všetky choroby na svete a prezradil mi, že astma je choroba, ktorá postihuje pľúca, upcháva v nich kanáliky, ktorými ľudia dýchajú a vyvoláva záchvaty kašľa. Ocko mi vždy vysvetlí slová, ktorým nerozumiem, a ak nie on, tak mi to vysvetlí moja mama, pretože ona vie niekedy ešte viac ako ocko.

Šimonova a Sárina mama sa volá Marta a je veľmi pekná. Ako obrázok. Má husté čierne vlasy, je vždy upravená, často sa červena, nikdy nikomu neskáče do reči, hovorí vlastne veľmi málo, a keď hovorí, tak veľmi potichu, ale vtedy naozaj každý stíchne, lebo jej

hlas je veľmi pekný. Nosieva veľké farebné klobúky a dáždnik, a to aj vtedy, keď neprší. Na jej tvári je všetko na svojom mieste a veľmi pekne poukladané. Strýka Juraja a tetu Martu zoznámil náš ocko a strýko hovorí, že to ockovi nikdy v živote nezabudne, pretože mu tým zoznámením druhýkrát zachránil život.